

Vježba 1.2. – Prava, odgovornosti i pravila u razredu

Obrazovni ciljevi	<p>Ova aktivnost uvodi pristup „korak po korak“ sa učenicima kako bi se uspostavila demokratski usaglašena pravila za njihovu razrednu grupu.</p> <p>Učenici stiču osjećaj da je njihov doprinos važan i da imaju priliku uticati na sastavljanje pravila. Razvijaju osjećaj „vlasništva“ i doživljavaju aktivno sudjelovanje u stvaranju zajednice u razredu kao mikro društva.</p> <p>Učenici postaju svjesni povezanosti između prava, odgovornosti i pravila (koje su zakoni u kontekstu razreda).</p>
Materijali	Veliki listovi papira koji su podijeljeni na tri djela.

Postupak

- Koristeći „igru“ formiranja grupe (npr. dijeljenje sparenih kartica kako bi se formirale grupe žonglera, violinista itd.) razred se dijeli u tri, šest ili devet grupa u zavisnosti od veličine razreda. Ne bi trebalo biti više od 5 učenika u grupi. Svaka grupa je A, B ili C.
- Svaka grupa imenuje glasnogovornika. Nastavnik traži kratku povratnu informaciju od grupa – kako su izabrali svog glasnogovornika?
- Svaka grupa ima list papira podijeljen na tri dijela. Koristeći gornji dio papira, zapisuju ono za što vjeruju da su prava svake osobe (uključujući i nastavnika) u svom razredu. Trebali bi zabilježiti svaki prijedlog i svaki prijedlog treba biti numerisan.
- Učenici daju povratne informacije, vođeni pritom slijedećim pitanjima. Koliko dobro ste po vašem mišljenju uradili zadatak? Šta ste svi radili da je pomoglo? Šta je odmoglo?
- Učenici prosljeđuju svoj rad sljedećoj grupi (A do B, B do C, C do A).
- Svaka grupa razmatra listu prava koju je napravila prethodna grupa, vođeni slijedećim pitanjima. Koje odgovornosti imamo kako bi poštovali ta prava? Šta trebamo raditi? Kako se trebamo ponašati? Na primjer: „Svako ima pravo da ga se čuje.“- „Mi imamo odgovornost da slušamo.“
Koristeći iste brojevi koje su korišteni u odjeljku prava, učenici zapisuju odgovarajuću odgovornost (ako se ijedne mogu sjetiti) na centralnu trećinu papira.²
- Doprinos nastavnika: pravila za pravila.
  - Odlučite o nekoliko pravila koja će biti istaknuta na vidnom mjestu u razredu.
  - Trebaju biti pozitivno formulisana - "uradi" nešto radije nego "nemoj" nešto uraditi.
  - Moraju biti konkretna i opisivati određeno ponašanje, na primjer pravo da te se čuje, mi imamo odgovornost da slušamo, pravilo – šuti dok drugi govore.
- Učenici razmjenjuju listove papira još jedanput. Grupe razmatraju sve informacije prethodne dvije grupe i dogovaraju se o maksimalno pet pravila. Ova pravila se zapisuju masnim slovima na posljednju trećinu listova papira. Ova lista pravila se onda odvajaju i okači na zid. Glasnogovornik svake grupe objašnjava pravila svoje grupe cijelom razredu.
Rasprava koju vodi nastavnik. Učenici identificiraju višak pravila i dogovaraju se koje će duplikate izbrisati. Neke grupe možda neće biti spremne dozvoliti da se njihova pravila izbrišu,

2. Učenicima ponekad može biti teško da pronađu odgovornost za svako pravo.

dok će druge grupe biti spremne. Učenici bi trebali donijeti odluku sa kojom bi se svi složili. Možda bi bilo bolje ostaviti duplikate za kasnije razmatranje, nego izuzeti rad određene grupe.

9. Glasanje za pravila. Svaki učenik dobiva četiri žetona da glasa za pravila koje on smatra da bi trebala vrijediti za razred. Mogu glasati dodjeljivanjem žetona kako oni to žele, npr. mogu željeti da daju sve svoje glasove za jedno pravilo ili da ih jednako raspodijele. Četiri pravila sa najvećim brojem glasova postaju pravila tog razreda. Mogu se napisati, može ih potpisati svaki učenik a zatim se mogu istaknuti na vidnom mjestu u razredu.
10. Zajedničko promišljanje. Šta je pomoglo? Šta je odmoglo? Na koji način ste doprinijeli aktivnostima? Jeste li primijetili da su doprinosi nekog drugog u razredu bili korisni? Šta su oni uradili?

Ovo je prva prilika za razred da počne primjenjivati i jačati svoja pravila. Nastavnik može pohvaliti učenika zbog poštivanja pravila. Ako je ikako moguće, nastavnik bi trebao ignorisati one kojih ih ne poštuju, u suprotnom, omogućit će im da se nađu u središtu pažnje iz negativnih razloga.